

НАРЕДБА № 55 ОТ 4 НОЕМВРИ 2025 Г. ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА "АСИСТИРАНЕ В ДЕНТАЛНАТА МЕДИЦИНА"

Издадена от министъра на образованието и науката

Обн. ДВ. бр.95 от 7 ноември 2025г.

Раздел I. Общи положения

Чл. 1. С тази наредба се определя държавният образователен стандарт (ДОС) за придобиването на квалификация по професията код 091101 "Асистиране в денталната медицина" от област на образование "Здравеопазване" и професионално направление код 0911 "Дентална медицина и зъботехника" съгласно Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6, ал. 1 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО).

Чл. 2. Държавният образователен стандарт за придобиването на квалификация по професията код 091101 "Асистиране в денталната медицина" съгласно приложението към тази наредба определя изискванията за придобиването на трета степен на професионална квалификация по професията и за достигане на отделни единици резултати от ученето.

Чл. 3. Въз основа на ДОС по чл. 1 и рамковите програми по чл. 10, ал. 3, т. 2, 3 и 5 от Закона за професионалното образование и обучение се разработват типови учебни планове за ученици, учебни планове за лица, навършили 16 години, и учебни програми за обучението.

Раздел II. Съдържание на държавния образователен стандарт

Чл. 4. (1) Държавният образователен стандарт по чл. 1 определя изискванията към кандидатите, описанието на професията, единиците резултати от учене за придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията, критериите и средствата за оценяване на всяка единица резултат от учене, изискванията към материалната база и изискванията към обучаващите.

(2) Държавният образователен стандарт за придобиване на квалификация по професията "Асистиране в денталната медицина" включва общата, отрасловата и специфичната професионална подготовка с необходимите професионални компетентности, които гарантират на обучаемия възможността за упражняване на професията след завършване на обучението.

Заклучителни разпоредби

§ 1. Учебните планове и учебните програми по чл. 3, разработени въз основа на тази наредба, започват да се прилагат от учебната 2026 - 2027 г. за учениците, които постъпват в VIII клас в училищното професионално образование и обучение, а за лица, навършили 16 години - от 1 януари 2026 г.

§ 2. Тази наредба се издава на основание чл. 22, ал. 6 във връзка с ал. 2, т. 6 от Закона за

предучилищното и училищното образование.

Приложение към чл. 2

**ДЪРЖАВЕН ОБРАЗОВАТЕЛЕН СТАНДАРТ
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА КВАЛИФИКАЦИЯ ПО ПРОФЕСИЯТА
"АСИСТИРАНЕ В ДЕНТАЛНАТА МЕДИЦИНА"**

Професионално направление				
Код: 0911	Дентална медицина и зъботехника			
Професия				
Код: 091101	Асистиране в денталната медицина			
Степени на професионална квалификация	-	-	III	-
Ниво по Национална квалификационна рамка (НКР)	-	-	4	-
Ниво по Европейска квалификационна рамка (ЕКР)	-	-	4	-

1. Изисквания към кандидатите

1.1. Изисквания към кандидатите за входящо минимално образователно и/или входящо квалификационно равнище за придобиване на степен на професионална квалификация съгласно Закона за професионалното образование и обучение

За придобиване на трета степен на професионална квалификация по професията "Асистиране в денталната медицина" от Списъка на професиите за професионално образование и обучение (СППОО), утвърден от министъра на образованието и науката със Заповед № РД09-2230 от 09.08.2024 г., изискванията за входящото минимално образователно равнище към кандидатите са:

- за ученици - завършено основно образование;
- за лица, навършили 16 години - придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити или завършено средно образование.

1.2. Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицински документ, доказващ, че професията, по която желае да се обучава, не му е противопоказна

2. Описание на професията

Професията "Асистиране в денталната медицина" обхваща съвкупност от трудови дейности, които се изпълняват под ръководството и в тясно сътрудничество с лекар по дентална медицина, с цел осигуряване на цялостно и ефективно денталномедицинско обслужване. Придобилите квалификация по тази професия асистират пряко в предоставянето на дентална грижа в лечебни заведения за извънболнична помощ: амбулатории за първична медицинска помощ, индивидуална и групова практика за специализирана медицинска помощ, дентални и медико-дентални центрове, регистрирани съгласно Закона за лечебните заведения.

Асистентът подпомага провеждането на профилактични прегледи, лечебни и възстановителни процедури, като участва активно в подготвителните и съпътстващите процеси на денталната интервенция. Той осигурява стерилност, ред и организация в работната среда, приготвя нужните инструменти, материали и апаратура за конкретната процедура, поддържа хигиената на кабинета и спазва утвърдените стандарти за контрол на инфекциите. Асистентът извършва административни дейности, като регистрация на пациента, попълване на медицинска документация,

въвеждане на данни в дентален софтуер и оказване на емоционална подкрепа при нужда.

Професията изисква добро познаване на медицинската терминология, структурите и процесите в денталната практика, както и познаване на законовите и етичните норми в системата на здравеопазването. Асистентът познава изискванията за защита на личните данни, работи с чувствителна информация и гарантира поверителност в комуникацията с пациентите.

Дейностите се извършват с използване на ръчни и машинни инструменти - дентални турбини, смукатели, аспирационни системи, автоклави, ултразвукови уреди, инструменти за стерилизация, както и компютърна техника и специализиран софтуер. Работата се осъществява в амбулатории за първична медицинска помощ, индивидуална и групова практика за специализирана медицинска помощ, дентални и медико-дентални центрове, под формата на постоянна или смяна работа, често в условия на повишена хигиенна и биологична отговорност.

Лицата, упражняващи тази професия, трябва да притежават отлични организационни и комуникативни умения, отговорност, дискретност, сърчност и психологическа устойчивост. Необходима е физическа издръжливост, внимание към детайла, способност за работа под напрежение, умения за адаптация към динамична среда и за ефективна работа в екип. Високо ценени са емпатията, културата на обслужване и уважението към пациента.

3. Единици резултати от ученето (ЕРУ) за придобиване на всяка от степените на професионална квалификация по професията

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕРУ	Номер на ЕРУ и вид професионална подготовка (ПП)											
		ЕРУ 1	ЕРУ 2	ЕРУ 3	ЕРУ 4	ЕРУ 5	ЕРУ 6	ЕРУ 7	ЕРУ 8	ЕРУ 9	ЕРУ 10	ЕРУ 11	ЕРУ 12
		Обща ПП		Отраслова ПП		Специфична ПП							
III	4	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

3.1. Списък на Единиците резултати от ученето по видове професионална подготовка

ЕРУ по обща професионална подготовка - единна за всички професионални направления от СППОО

ЕРУ 1. Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда

ЕРУ 2. Икономика и предприемачество

ЕРУ по отраслова професионална подготовка - единна за професиите от професионално направление "Дентална медицина и зъботехника"

ЕРУ 3. Биомедицински основи на здравето

ЕРУ 4. Комуникация и етично взаимодействие

ЕРУ по специфична професионална подготовка по професията "Асистиране в денталната медицина"

ЕРУ 5. Административна, организационна и дигитална работа в денталната практика

ЕРУ 6. Подпомагане на лечебния процес в денталната медицина

ЕРУ 7. Грижа за пациента в денталната практика

ЕРУ 8. Профилактика и промоция на оралното здраве

ЕРУ 9. Клинична безопасност

ЕРУ 10. Асистиране в специализирана дентална практика при диагностични и лечебни процедури

ЕРУ 11. Контрол на стерилността и инфекциозната безопасност

ЕРУ 12. Работа в условия на спешност в денталната практика

3.2. Описание на единиците резултати от ученето за професията "Асистиране в денталната медицина"

3.2.1. Обща професионална подготовка по професията

ЕРУ 1	Здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда
Резултат от учене 1.1	Спазва хигиенните норми и здравословните и безопасните условия на труд на работното място (ЗБУТ)
Знания	• Познава основните нормативни актове за здравословни и безопасни условия на труд • Обяснява възможните професионални и здравни рискове на работното място и причините за тяхното възникване • Разяснява основните правила при оказването на първа помощ при трудови злополуки • Изброява основните видове лични предпазни средства и техните функции • Познава видовете защитни приспособления и средства за сигнализация и маркировка за осигуряване на ЗБУТ • Изброява правилата за работа при аварии и аварийни ситуации
Умения	• Прилага мерки за безопасност на работното място • Спазва хигиенните норми на работното място • Прилага инструкции за безопасна работа • Реагира правилно при аварийни ситуации
Компетентности	• Спазва стриктно мерките за безопасност при изпълнение на различните трудови дейности
Резултат от учене 1.2	Осъществява превантивна дейност за опазване на околната среда
Знания	• Познава нормативните актове, свързани с опазването на околната среда и ЗБУТ • Познава трудовоправните норми, свързани със ЗБУТ • Разяснява общите изисквания за осигуряване на ЗБУТ съобразно спецификата на провежданата дейност и изискванията на техническото, технологичното и социалното развитие с цел защита на живота, здравето и работоспособността на работещите
Умения	• Търси информация за устойчиви практики, приложими в конкретната професионална дейност • Изпълнява дейности по събиране и съхраняване на опасни продукти, излезли от употреба уреди и консумативи съобразно правилата за рециклиране • Използва технологии и материали, щадящи околната среда • Спазва практики за пестене на вода, енергия и други ресурси на работното място
Компетентности	• Правилно обработва отпадъците на работното място съобразно изискванията за сортиране • Вярно и точно разпознава замърсяващи фактори на работното място и

Критерии за оценяване на ЕРУ 1	съдейства за ограничаване на въздействието им
	• Способен е стриктно да следва утвърдените правила и изисквания за опазване на околната среда
Средства за оценяване	Част по теория на професията: • Владее теоретични знания за: • хигиенните норми • здравословните и безопасните условия на труд на работното място • овладяването на аварийни ситуации и оказването на първа помощ • превантивната дейност за опазване на околната среда Част по практика на професията: • Избира своевременно най-адекватния тип поведение при зададената рискова ситуация • Вярно и точно определя необходимите действия за оказване на първа помощ
ЕРУ 2	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
	Икономика и предприемачество
Резултат от учене 2.1	Познава основите на пазарната икономика
Знания	• Познава основни икономически понятия - търсене, предлагане, пазар, конкуренция, цена • Познава ролята на държавата в икономиката - данъци, бюджет, регулации • Обяснява дейността на организацията в контекста на основни икономически принципи и понятия • Разяснява основни понятия във финансите - приходи, разходи, печалба, инвестиции • Разбира значението на социалната и екологичната отговорност при ръководене на бизнес
Умения	• Използва основни икономически понятия, като търсене, предлагане, пазар, конкуренция и цена при изпълнение на професионалните си задачи • Отчита значението на основните финансови показатели, като приходи, разходи, печалба и инвестиции
Компетентности	• Прилага правилата и изискванията, свързани с ролята на държавата в икономиката, включително данъци, бюджет и регулации, в рамките на работната среда и своите професионални ангажименти
Резултат от учене 2.2	Познава основите на предприемачеството
Знания	• Познава същността и ролята на предприемачеството в икономиката • Изрежда основните стъпки при стартиране на бизнес, включително генериране на идея, пазарно проучване, изготвяне на бизнес план • Изброява видовете фирми и организационно-правни форми на стопанска дейност
Умения	• Разграничава видовете фирми и организационно-правните форми на

Компетентности	стопанска дейност • Прилага знания за предприемачеството в работната си среда
	• Идентифицира успешни практически примери за управление на бизнес начинания • Предлага решения за подобряване на дейността в съответствие с технологичните и организационните изисквания • При необходимост представя идеи и предложения пред клиенти, инвеститори или партньори, като аргументира решенията си
	Критерии за оценяване на ЕРУ 2 Част по теория на професията: • Владее основните теоретични знания и понятия в областта на икономиката • Владее основните теоретични постановки в областта на предприемачеството Част по практика на професията: • Вярно, точно и мотивирано определя действията за разрешаване на описания проблем в зададения казус • Участва в разработването на бизнес план на фирмата според изискванията на предварително дефинираното задание
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.2. Отраслова професионална подготовка по професията

ЕРУ 3	Биомедицински основи на здравето
Резултат от учене 3.1	Разпознава анатомични и физиологични особености на човешкия организъм
Знания	• Изброява основни органи и системи в човешкото тяло • Посочва разположението на основните анатомични структури • Назовава основни физиологични функции (например дишане, кръвообращение) • Познава признаци на отклонения от нормалната физиология
Умения	• Разпознава основни органи на схематично изображение • Свързва анатомичната структура с нейната функция • Описва физиологичен процес в контекста на работата • Следи общи симптоми при пациента по указания на лекаря по дентална медицина
Компетентности	• Способен е да разпознава анатомични и физиологични особености в контекста на денталната практика под ръководството на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 3.2	Различава зъбни и челюстни анатомични структури
Знания	• Изброява основните зъбни групи (резци, кучешки, кътници) • Посочва основните части на зъба (корона, шийка, корен) • Назовава зъбните повърхности • Познава разположението на зъбите в горната и долната челюст
Умения	• Разграничава зъбите по форма и функция

Компетентности Резултат от учене 3.3	• Подава правилен инструмент според зъбната група • Наблюдава и съобщава за изменения по зъбите Подпомага ефективно лекаря по дентална медицина чрез прилагане на знания за зъбната и челюстната анатомия при клинични дейности
Знания Умения	Идентифицира фактори за възникване на дентални и инфекциозни заболявания • Изброява основни дентални заболявания (кариес, пулпит, гингивит) • Посочва фактори за развитие на инфекции в устната кухина • Назовава видове микроорганизми, причиняващи заболявания • Познава принципи за профилактика на инфекции • Прилага правила за хигиена и дезинфекция • Асистира при профилактични мероприятия • Наблюдава за симптоми на дентални инфекции • Съхранява стерилни инструменти • Подготвя стерилни инструменти
Компетентности Критерии за оценяване на ЕРУ 3 Средства за оценяване	• Участва ефективно в контрола на инфекции и профилактиката на дентални заболявания при спазване на нормативните изисквания на Министерство на здравеопазването Част по теория на професията: • Познава и разбира основни анатомични, физиологични и патологични понятия Част по практика на професията: • Демонстрира прилагане на знания в симулирана или реална дентална среда Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 4 Резултат от учене 4.1 Знания Умения Компетентности Резултат от учене 4.2 Знания	Комуникация и етично взаимодействие Спазва професионални и етични стандарти в работата с пациенти и колеги • Познава основните принципи на професионална етика в здравеопазването • Разграничава етични дилеми и ситуации, изискващи консултация • Назовава основни задължения по Кодекса на труда, Закона за защита на личните данни и Закона за лечебните заведения • Познава стандарти за поведение при конфликт на интереси или чувствителни ситуации • Разпознава ситуации, изискващи дискретност • Прилага етичен подход при споделяне на информация • Съдейства за решаване на междуличностни недоразумения • Способен е да поддържа висока степен на професионална етика и отговорност, като демонстрира уважение, коректност и способност за саморефлексия в ежедневно си взаимодействие с колеги и пациенти Взаимодействие с дентален и помощен персонал • Посочва ролите на различните членове в денталния екип (лекар по дентална медицина, зъботехник, асистент на лекаря по дентална медицина, администратор)

Умения	• Познава принципите на ефективна екипна комуникация • Назовава основни бариери в екипната работа и начини за тяхното преодоляване • Познава основите на конструктивната обратна връзка
Компетентности	• Предава конкретна информация на колеги по време на смяна (например статус на пациент, липсващ консуматив, неявил се пациент) • Уведомява лекаря по дентална медицина или администрацията при забавяне, промяна в графика или нужда от реакция • Поддържа комуникация в условия на натоварен график • Съдейства за синхронизация между клинична и административна работа • Участва в срещи или инструктажи с екипа
Резултат от учене 4.3	Общува професионално с външни лица и институции
Знания	• Познава функциите на институциите в системата на здравеопазването • Описва начини на общуване при външни запитвания • Познава правомощията на контролиращи и проверяващи органи • Познава изискванията за съхраняване и споделяне на чувствителна документация
Умения	• Комуникира с външни лица по телефон, имейл или при проверка • Оказва съдействие при поискана информация в съответствие с процедурите • Съставя писмени отговори до институции • Поддържа позитивен и неутрален тон в професионална комуникация
Компетентности	• Установява коректни и адекватни взаимоотношения с външни лица и институции, като съблюдава нормативните рамки и защитава интересите на лечебното заведение
Критерии за оценяване на ЕРУ 4	Част по теория на професията: • Разграничава професионално и неетично поведение • Изброява основни правни задължения по Кодекса на труда, Закона за защита на личните данни и Закона за лечебните заведения • Обяснява принципи на екипна работа и институционална комуникация Част по практика на професията: • Реагира етично при симулирана ситуация с конфликт или оплакване • Участва в ролево упражнение за екипно взаимодействие • Изготвя писмено съобщение до институция или доставчик по зададен сценарий
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

3.2.3. Специфична професионална подготовка по професията

ЕРУ 5	Административна, организационна и дигитална работа в денталната практика
Резултат от учене 5.1	Използва софтуерни системи за регистрация и управление на пациентска информация
Знания	• Изброява видове софтуер, използвани в дентални практики (регистри, графици, електронни картони) • Познава функциите на основен дентален или медицински софтуер • Посочва стандартни полета в пациентската документация • Познава основните правила за електронно архивиране на здравна информация • Познава основни функционалности на специализиран софтуер за дентална практика (регистри, графици, интерфейси на Националната здравноосигурителна каса) • Разграничава роли и достъп в електронни системи (лекар, асистент, администратор)
Умения	• Регистрира пациент в електронна система • Актуализира данни в картон или график • Разпечатва, сканира или прикачва документи • Нанася насочвания, бележки, графици по зададен шаблон • Въвежда, актуализира и валидира електронна информация в пациентски картон • Използва шаблони и модули за електронно известяване, напомняне и препращане • Използва специализиран модул за електронно подаване на отчети към Националната здравноинформационна система (НЗИС) • Проверява съответствие на данни чрез валидиращи софтуерни функции
Компетентности	• Работи правилно с електронни платформи за регистрация и обработка на пациентска информация, като спазва изискванията за точност и проследимост на данните
Резултат от учене 5.2	Използва електронни средства за вътрешна комуникация и документация
Знания	• Назовава основни електронни канали за комуникация (имейл, платформа, локален сървър) • Познава структурата и езика на служебно съобщение • Разграничава вътрешна и външна комуникация • Познава правила за прикачване на чувствителни документи
Умения	• Съставя кратко електронно съобщение (до зъботехник, доставчик, лекар по дентална медицина) • Изпраща графици, отчети или документи по електронен път • Поддържа база данни с контакти или инструкции

	• Използва шаблони и автоматични формуляри
Компетентности	• Комуникира ефективно чрез електронни канали в рамките на лечебното заведение, като следва установени формати и правила за обмен на медицинска информация
Резултат от учене 5.3	Спазва изискванията за защита на личните данни
Знания	• Посочва какво представляват лични здравни данни • Познава изискванията на Закона за защита на личните данни и общия европейски регламент за защита на личните данни при работа в денталната практика • Изброява правила за достъп и съхранение на данни • Разграничава правата на пациента относно своите данни
Умения	• Използва идентификационен код/парола за достъп до софтуер • Закрива информация от трети лица по време на работа • Докладва грешно въведени или чужди данни • Попълва и прилага съгласия или откази за обработка
Компетентности	• Осигурява поверителност на личната и здравната информация на пациента, като спазва процедурите за защита на данни съгласно приложимите нормативни актове
Критерии за оценяване на ЕРУ 5	Част по теория на професията: • Разграничава видове софтуер и данни • Обяснява правила за електронна регистрация и защита • Познава съобщителната структура и етика в електронната комуникация Част по практика на професията: • Регистрира пациент в учебна електронна система (или симулирана форма) • Попълва електронен формуляр или изготвя съобщение • Реагира на казус, свързан с изтичане/грешка на данни
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 6	Подпомагане на лечебния процес в денталната медицина
Резултат от учене 6.1	Асистира при различни дентални процедури
Знания	• Назовава основните видове дентални процедури • Изброява необходими материали за консервативно лечение • Познава техниката на "работа на четири ръце" • Посочва рискове при работа с остри инструменти
Умения	• Подготвя инструментариум за конкретна процедура • Поддържа стерилна зона в рамките на манипулацията • Поднася инструменти според хода на лечението • Следи комфорта на пациента по време на лечението
Компетентности	• Изпълнява прецизно задачи по асистиране при дентални процедури, като

	съблюдава изискванията за стерилност, безопасност и екипност
Резултат от учене 6.2	Подготвя денталния кабинет и инструментите
Знания	• Изброява етапите на подготовка на денталния кабинет • Назовава видове автоклави и дезинфекционни средства • Посочва изисквания за хигиенна безопасност • Познава схеми за разпределение на инструменти
Умения	• Почиства и дезинфектира повърхности и инструменти • Поддържа инструменти според вида манипулация • Проверява работоспособността на основна апаратура • Попълва списък за стерилизационен контрол
Компетентности	• Организира подготовката на кабинета и инструментариума в съответствие с нормативните изисквания на Министерство на здравеопазването
Резултат от учене 6.3	Участва в поддържане на безопасна среда
Знания	• Назовава биологични и химични рискове в кабинета • Познава правилата за работа с личните предпазни средства • Изброява видове отпадъци и тяхното управление • Посочва действия при инцидент или инфекциозен риск
Умения	• Носи лични предпазни средства • Разделя отпадъци според класификацията • Докладва за повреда на апаратура или инструмент • Дезинфектира според нормативните изисквания на Министерство на здравеопазването
Компетентности	• Спазва мерките за хигиенна и биологична безопасност в денталната практика съгласно нормативните изисквания на Министерството на здравеопазването
Резултат от учене 6.4	Верифицира отчетна информация и подготвя електронни справки за Националната здравноосигурителна каса и други институции
Знания	• Познава задължителните реквизити на медицински документи според нормативната уредба • Изброява срокове и форми за отчетност към Националната здравноосигурителна каса, Регионалната здравна инспекция и други институции • Разграничава ръчни и електронни справки и тяхната правна стойност • Познава процедурите при корекция на вече подадени данни
Умения	• Проверява въведена пациентска информация спрямо документ или източник • Подготвя отчет или справка по зададен шаблон • Използва софтуерен модул за подаване на данни към Националната здравноосигурителна каса, Регионалната здравна инспекция и други институции • Уведомява лекаря по дентална медицина или администрацията при

	несъответствия в отчетните данни
Компетентности	Поддържа точна, проследима и правно съответстваща документация, като верифицира въведени данни и осигурява пълнота на отчетите към институциите
Критерии за оценяване на ЕРУ 6	Част по теория на професията: - Познава основните видове дентални процедури и тяхното приложение - Обяснява етапите на подготовка на денталния кабинет и инструментариум - Изброява рискове и правила за безопасна и хигиенна работа - Разпознава автоклави, дезинфекционни средства и лични предпазни средства Част по практика на професията: - Подготвя правилно инструментариум според процедура - Демонстрира правилна работа "на четири ръце" - Поддържа работна зона и документира хигиенни дейности - Извършва дезинфекция и носи лични предпазни средства в съответствие с нормативните изисквания на Министерство на здравеопазването
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 7	Грижа за пациента в денталната практика
Резултат от учене 7.1	Подготвя пациента за дентално лечение
Знания	- Назовава етапите на комуникация при прием - Посочва данни, които се въвеждат в документацията - Познава психологически подходи за успокоение на пациента - Изброява признаци на тревожност и болка
Умения	- Обяснява на пациента предстоящата процедура - Попълва регистрационен формуляр - Придружава пациента до кабинета - Насочва пациента относно поведение при манипулация
Компетентности	Осигурява подготвена и спокойна среда за пациента преди започване на лечение, като отчита неговото физическо и емоционално състояние
Резултат от учене 7.2	Поддържа комфорт по време на процедура
Знания	- Познава анатомията на лицето и устата - Назовава сигнали за дискомфорт - Изброява подходи за психологическа подкрепа - Посочва процедури при реакция на страх или болка
Умения	- Общува деликатно с пациента - Поддържа неутрална позиция при работа - Използва подходяща лексика и тон - Следи сигналите на пациента

Компетентности	• Създава комфортна и доверителна среда по време на лечебни манипулации чрез професионално поведение и подходяща комуникация
Резултат от учене 7.3	Дава насоки за поведение след процедура
Знания	• Назовава основни правила за постоперативни грижи • Познава подходящи храни и напитки • Посочва рискове при неспазване на указания • Изброява симптоми, за които пациентът да следи
Умения	• Дава устни инструкции за домашна грижа • Предоставя писмен лист с указания • Напомня за следващ преглед • Проверява разбирането на пациента
Компетентности	• Подпомага пациента при напускане на лечебното заведение, като го информира адекватно за поведение и грижа след процедура
Критерии за оценяване на ЕРУ 7	Част по теория на професията: • Изброява етапите на комуникация с пациент • Посочва симптоми на тревожност и стрес • Обяснява правила за информирано поведение на пациента • Познава етапи на грижа преди, по време и след процедура Част по практика на професията: • Провежда комуникация при прием на пациент с професионален език • Насочва пациента за безопасно поведение в кабинета • Извършва устен инструктаж след манипулация • Проявява разбиране и реагира на въпроси или сигнали на пациента
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 8	Профилактика и промоция на оралното здраве
Резултат от учене 8.1	Инструктира за прилагане на мерки за орална хигиена
Знания	• Изброява стъпки за ефективна орална хигиена • Назовава подходящи средства за почистване • Познава възрастови особености при хигиената • Посочва заболявания, свързани с лоша хигиена
Умения	• Демонстрира правилна техника на четкане • Обяснява разликата между ползите от употребата на пасти, конци и води • Работи с материали за обучение • Отговаря на въпроси от пациенти
Компетентности	• Способен е да повишава информираността на пациента за поддържане на правилна орална хигиена
Резултат от учене 8.2	Насърчава здравословно поведение чрез комуникация с пациента

Знания	• Изброява основни навици, свързани със здравословното състояние на устната кухина (четкане, диета, навици) • Назовава вредни фактори: захар, пушене, нередовна хигиена, злоупотреба с алкохол • Познава принципи на мотивационно интервюиране в здравеопазването • Разграничава подходи към различни възрастови и социални групи
Умения	• Провежда елементарен разговор с пациента относно неговите навици • Предлага достъпни решения за подобряване на оралната хигиена • Използва визуални или текстови материали за пояснение • Адаптира езика според възраст, образователно ниво и културна среда на пациента
Компетентности	• Използва ефективна и етична комуникация, за да мотивира пациента към подобряване на личната дентална хигиена и придобиване на здравословни навици
Резултат от учене 8.3	Участва в организирани кампании за профилактика и промоция на устното здраве
Знания	• Назовава форми на масова профилактика: училищни програми, мобилни кабинети, обществени кампании • Познава методи за измерване на ефективността на образователната дейност (анкети, обратна връзка) • Разбира ролята на екипа в организацията на събития • Познава регламенти, свързани с информирано участие на деца и уязвими групи
Умения	• Помага в логистиката при организиране на кампании или събития • Провежда инструктаж • Демонстрира техники и продукти по достъпен начин • Води опростена документация за участие и резултати • Разпространява образователни материали по указания • Събира структурирана обратна връзка от участници (чрез анкета, формуляр или устен въпросник) • Участва в съставяне на обобщен доклад от проведена профилактична дейност • Попълва шаблони за оценка на ефективността на комуникационните средства • Работи с цифрови или хартиени инструменти за обратна връзка
Компетентности	• Участва в анализа на резултатите от профилактични и информационни кампании чрез събиране и обработка на обратна връзка, като допринася за усъвършенстване на бъдещи дейности
Критерии за оценяване на ЕРУ 8	Част по теория на професията: • Изброява правилата за орална хигиена и свързани заболявания • Разграничава различни хигиенни продукти и тяхното предназначение • Познава основи на мотивационна комуникация • Изброява стъпки за участие в профилактична кампания Част по практика на професията:

	• Демонстрира правилна техника на четкане с обяснение • Обяснява на пациент как да подобри навиците си • Работи с обучителни материали - листовки, модели • Участва в симулирана кампания - подреждане, комуникация, инструкция
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 9	Клинична безопасност
Резултат от учене 9.1	Идентифицира и оценява рисковете за клинична безопасност
Знания	• Назовава основни рискове в денталната практика: биологични, технически, комуникационни • Разграничава видовете клинични грешки и инциденти (например с инструмент, в документация, по време на процедура) • Познава стандартите за безопасна среда и работа, нормативно регламентирани от компетентните органи • Обяснява принципите на оценка на клиничния риск
Умения	• Разпознава ситуации с потенциален риск • Докладва рискове и инциденти чрез установени протоколи • Участва в наблюдение и анализ на отклонения в качеството • Прилага алгоритми за реакция при критични ситуации
Компетентности	• Своевременно идентифицира и оценява рискови фактори за безопасността на пациента и работната среда, като използва процедурите на клинична сигурност
Резултат от учене 9.2	Прилага процедури за предотвратяване на клинични грешки
Знания	• Познава принципите на добрата дентална практика • Изброява основни стъпки за проверка на материали, апаратура и инструкции • Назовава методи за предотвратяване на инфекциозен, механичен или документационен риск • Разграничава понятието "инцидент", "почти инцидент" и "грешка без вреда"
Умения	• Проверява оборудването преди процедура • Сверява и потвърждава информация с екипа (например пациентски план, страна на интервенцията) • Спазва клиничен контролен списък (чеклист) • Уведомява лекаря по дентална медицина при отклонение от стандартна процедура
Компетентности	• Изпълнява задачите с повишено внимание към детайлите и предотвратяване на грешки, работейки в координация с екипа и според установените протоколи
Резултат от учене	Поддържа култура на безопасност и отчетност

9.3	
Знания	• Обяснява понятието "култура на безопасност" • Назовава начини за осъществяване на ефективна екипна комуникация • Познава ролята на обратната връзка, супервизията и докладването • Разграничава конструктивна от наказателна отчетност
Умения	• Използва утвърден формат за докладване на събития • Участва в срещи и дискусии за безопасността • Съдейства за подобрене на вътрешни процедури • Изразява наблюдения и притеснения по конструктивен начин
Компетентности	• Поддържа култура на безопасност чрез активно участие в комуникация, обратна връзка и системно докладване на рискове и добри практики
Критерии за оценяване на ЕРУ 9	Част по теория на професията: • Разпознава видовете рискове и клинични грешки • Обяснява етапите на управление на риска и безопасността • Познава стандартите и понятията за "почти инцидент", "сигнално събитие" Част по практика на професията: • Участва в симулация на клинична грешка или пропуск • Попълва чеклист и доклад за инцидент • Демонстрира координация с екипа в условие на риск
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ: 10	Асистиране при диагностични и лечебни процедури
Резултат от учене 10.1:	Асистираща на лекаря по дентална медицина - "работа на четири ръце"
Знания	• Познава разположението на работните зони в денталния кабинет • Назовава денталното оборудване • Описва часовниковата концепция на операционните зони • Познава видовете медицински инструменти и тяхното предназначение • Познава медицинските консумативи и тяхното приложение • Назовава техники за асистиране • Описва различни състояния на пациента по време на лечебния процес • Посочва основните изисквания за асистиране
Умения	• Застава в правилна позиция според работната зона • Организира движението си според часовниковата концепция • Подава инструменти и материали • Прилага различни техники на асистиране
Компетентности	• Ефективно асистираща по време на лечение, точно следвайки указанията на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 10.2:	Образна диагностика в денталната медицина
Знания	• Описва основните принципи на действие на рентгеновите лъчи

	•Познава видовете дентални образни изследвания и съответната апаратура •Разбира предназначението и функциите на различните компоненти на рентгеновата техника •Обяснява основните принципи на радиационна защита и правилата за безопасна работа с апаратурата •Познава изискванията за информирано съгласие преди провеждане на изследването
Умения	•Съдейства на пациента при попълване на необходимата документация преди провеждане на образното изследване •Участва в процеса по получаване и документиране на информирано съгласие от пациента или неговия придружител •Докладва на лекаря по дентална медицина при отказ или липса на съгласие •Прилага предпазни средства и защитни мерки при работа с апаратурата за образна диагностика
Компетентности	•Подпомага ефективно лекаря по дентална медицина при провеждане на образна диагностика, като стриктно спазва указанията му и прилага професионална отговорност
Резултат от учене 10.3:	Асистира при консервативно зъболечение
Знания	•Познава цялостната процедура по извършване на клиничен дентален преглед •Идентифицира инструментите, използвани при зъбна препарация и композитна реставрация •Описва етапите и задачите при възстановителни и естетични дентални процедури
Умения	•Асистира на лекаря по дентална медицина по време на клиничен преглед •Записва регистрираните данни от прегледа •Асистира при изпълнението на зъбна препарация и композитна реставрация •Подпомага лекаря по дентална медицина при възстановителни и естетични дентални интервенции
Компетентности	•Ефективно и прецизно асистира при консервативно дентално лечение, като стриктно спазва указанията на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 10.4:	Асистира при хирургични и инвазивни интервенции
Знания	•Изброява видове дентални хирургични процедури (екстракции, резекции, имплантации) •Назовава хирургичен инструментариум •Посочва правила за стерилна подготовка на поле и пациент •Познава признаци на усложнения (кървене, болка, замайване)
Умения	•Подготвя хирургичен сет и зона •Асистира при локална анестезия •Поднася правилно инструментите в хода на интервенцията •Докладва за промяна в състоянието на пациента

Компетентности	•Изпълнява ефективно задачи при хирургични интервенции, като осигурява стерилност и съдейства при извънредни реакции по указание на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 10.5:	Асистиране при протетични процедури
Знания	•Познава основните принципи и етапи на протетичното лечение •Описва процедурите при взимане на отпечатък, проба и циментиране •Идентифицира особеностите на неподвижно, подвижно и надимплантно протезиране •Описва изискванията за асистиране при различните видове протезиране
Умения	•Асистира при клиничен преглед, свързан с протетично лечение •Регистрира коректно данните от денталния преглед
Компетентности	•Ефективно и отговорно асистира при всички видове протетични процедури, като точно следва указанията на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 10.6:	Асистира при пародонтални процедури
Знания	•Познава структурата и последователността на цялостен пародонтален преглед •Идентифицира основните инструменти, използвани в пародонтологията, и разбира показанията за тяхната употреба •Познава изискванията и процедурите за асистиране при лечение на заболявания на оралната лигавица
Умения	•Асистира при провеждане на пародонтален преглед, включително подготовка на пациента и работната среда •Подава инструменти в съответствие с конкретната пародонтална процедура •Подпомага лекаря при прилагане на локални средства за лечение на орална лигавица •Прилага защитни мерки при манипулации в устната кухина •Документира данните от проведените пародонтални интервенции
Компетентности	•Ефективно и отговорно асистира при пародонтални процедури, като точно изпълнява указанията на лекаря по дентална медицина
Резултат от учене 10.7:	Асистира при ортодонтски процедури
Знания	•Разграничава видове ортодонтски апарати •Познава етапите на ортодонтско лечение, свързани с взимане на отпечатък, проба и циментиране •Познава специфичен инструментариум •Изброява функции на зъботехника и взаимодействие с него
Умения	•Подготвя материали и отпечатъци •Асистира при поставяне на фиксирани или подвижни ортодонтски елементи •Извършва предварително пробно снемане на отпечатъци

	•Предава модели/материали към зъботехник
Компетентности	•Асистира целенасочено и ефективно при ортодонтски процедури чрез точна подготовка и комуникация с екипа
Резултат от учене 10.8:	Асистира при лечение на деца и пациенти от уязвими групи
Знания	•Назовава особености на детската психика при лечение •Познава подходи за успокоение и разсейване •Изброява състояния, изискващи повишено внимание (затруднения в развитието на детето, фобии) •Посочва комуникационни техники за доверие •Разграничава изискванията за информирано съгласие при деца, лица с увреждания и ограничена дееспособност •Познава нормите на Закона за здравето, ЗЗЛД и Етичния кодекс при работа с уязвими пациенти •Назовава основни принципи за защита на чувствителна информация в рамките на медицинската грижа •Познава принципите на зъбна препарация при деца •Назовава стъпките на композитна реставрация при деца •Изброява задачите при асистиране на лекаря по дентална медицина при композитна реставрация на деца
Умения	•Поддържа контакт с детето/пациента по време на манипулацията •Асистира при кратки, фокусирани сесии •Съдейства на родителя при попълване на документацията •Участва в процеса на получаване и документиране на информирано съгласие при придружител •Оповестява на пациента или придружителя обхвата на предстоящата процедура •Прилага защитни мерки при работа с лични и здравни данни (прикриване, ограничен достъп, парола) •Докладва на лекаря по дентална медицина при липса на съгласие или отказ от страна на пациента/придружителя •Подготвя материали и работна среда според възрастта •Асистира при извършване на клиничен преглед •Регистрира резултатите от денталния преглед •Асистира при композитна реставрация •Асистира в процеса на силанизация на деца
Компетентности	•Ефективно асистира при зъболечение на деца от уязвими групи, като точно изпълнява указанията на лекаря по дентална медицина
Критерии за оценяване на ЕРУ:10	Част теория на професията: •Изброява специализирани дентални процедури и нужния инструментариум •Обяснява особености на комуникацията при деца •Разграничава рискове при различни видове лечение •Изброява основната апаратура за извършване на образна диагностика в денталната медицина, видове образни изследвания в денталната медицина и основни принципи за защита при провеждане на образна диагностика в

	денталната медицина Част практика на професията: •Подготвя правилно хирургичен или ортодонтски сет •Асистира в симулирана ситуация с дете или при протетична манипулация •Докладва за инцидент или затруднение по зададен сценарий •Участва в процеса на получаване на информирано съгласие от пациента преди извършване на денталната образна диагностика •Прилага защитни мерки при работа с апаратура за дентална образна диагностика
Средства за оценяване:	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 11	Контрол на стерилността и инфекциозната безопасност
Резултат от учене 11.1	Поддържа стерилна среда при дентална манипулация
Знания	• Изброява изисквания за стерилна зона • Назовава етапи на дезинфекция и стерилизация • Разграничава стерилни от нестерилни повърхности • Познава начини за кръстосана контаминация
Умения	• Подготвя стерилна зона за работа • Използва подходящи дезинфекционни средства • Наблюдава и реагира при нарушаване на стерилност • Документира процеса при стерилизация
Компетентности	• Гарантира условия за безопасна интервенция чрез стриктно прилагане на протоколи за стерилна среда
Резултат от учене 11.2	Спазва хигиенни и лични защитни мерки
Знания	• Назовава видове лични предпазни средства • Познава правилата за използване и подмяна на лични предпазни средства • Обяснява значението на ръкавиците, маските, очилата • Изброява хигиенни навици в работна среда
Умения	• Облича и съблича лични предпазни средства правилно • Сменя защитни средства при нужда • Наблюдава състоянието на апаратура и повърхности • Съобщава при липса или повреда на средства
Компетентности	• Прилага системно лични защитни средства, спазвайки инструкциите и реакцията при инцидент
Резултат от учене 11.3	Спазва процедури за биологична защита и обработка на опасни отпадъци
Знания	• Изброява видове инфекциозни отпадъци и съдове за тях • Познава цветово кодиране за отпадъци • Назовава процедури при нараняване с остър инструмент

	• Разграничава отговорности при инцидент
Умения	• Разделя и изхвърля отпадъци според типа • Докладва на ръководител за инцидент • Следва алгоритъм за слединцидентна дезинфекция • Попълва документация за инцидент
Компетентности	• Работи отговорно и проследимо при биологични инциденти и управление на опасни отпадъци
Критерии за оценяване на ЕРУ 11	Част по теория на професията: • Познава етапите и средствата за стерилизация • Изброява изисквания към ЛПС • Обяснява процедури при инцидент с биологичен материал Част по практика на професията: • Подготвя стерилна зона и носи ЛПС правилно • Демонстрира изхвърляне на отпадъци по категория • Симулира реакция при нараняване с остър инструмент
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика
ЕРУ 12	Работа в условия на спешност в денталната практика
Резултат от учене 12.1	Разпознава признаци на стрес и тревожност у пациента
Знания	• Изброява поведенчески сигнали на страх, болка, паника • Описва физиологични реакции при тревожност (тахикардия, изпотяване) • Разграничава деца, възрастни и чувствителни групи • Назовава комуникационни подходи за успокояване на деца, възрастни и лица от чувствителни групи
Умения	• Наблюдава пациента и разпознава сигналите му • Използва неутрален тон и език на тялото • Докладва на лекаря по дентална медицина при влошено поведение • Прилага кратка вербална подкрепа
Компетентности	• Поддържа спокойна атмосфера при тревожност или страх чрез наблюдение, емпатия и правилна комуникация
Резултат от учене 12.2	Реагира при спешни състояния в кабинета
Знания	• Изброява най-честите състояния (припадък, кръвоизлив, алергична реакция) • Познава основни първопомощни действия • Назовава необходимите действия за евакуация • Разграничава степента на спешност и необходимост от лекарска намеса
Умения	• Съдейства за безопасна позиция на пациента • Подготвя нужни материали (кислород, лед, бинт) • Извиква помощ и съобщава ясно ситуацията • Следва указанията на лекаря по дентална медицина от спешната

	медицинска помощ
Компетентности	• Участва отговорно и адекватно при спешни събития, без да надвишава своите правомощия
Резултат от учене 12.3	Прилага техники за самоконтрол
Знания	• Разпознава симптоми на собствен стрес и пренапрежение • Назовава техники за саморегулация • Познава ролята на екипната подкрепа • Изброява етапи на възстановяване след инцидент
Умения	• Контролира поведението си при напрежение • Комуникира спокойно с колегите • Участва в дебрифинг след стресова ситуация • Използва лични техники за релаксация
Компетентности	• Работи в натоварена среда със запазване на професионалното си поведение и психическо равновесие
Критерии за оценяване на ЕРУ 12	Част по теория на професията: • Познава симптомите на стрес и тревожност • Изброява спешни състояния и начини за реакция • Обяснява роли в екип при криза Част по практика на професията: • Демонстрира реакция в симулирана стресова ситуация • Следва последователно алгоритъм за действие при припадък • Комуникира с пациент и екип в условие на напрежение
Средства за оценяване	Част по теория: писмен изпит Част по практика: изпълнение на практическа задача по индивидуално задание по практика

4. Съвкупност от единици резултати от учене, които формират придобиването на квалификация по част от професията "Асистиране в денталната медицина"

Степен на професионална квалификация	Ниво по ЕКР/НКР	ЕРУ № ... от списъка по т. 3.1.
III	4	Неприложимо

5. Изисквания към материалната база

5.1. Изисквания към кабинетите за обучение по теория на професията - характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Обучението по теория се провежда в учебен кабинет или учебна зала, която предоставя адекватна учебна среда за усвояване на знания по професията. Кабинетът е оборудван с работно място за всеки обучаем и за преподавателя, включващо маса и стол. Включена е аудио-визуална техника, мултимедия с лаптоп и екран, учебна дъска (бяла или черна), както и постоянен достъп до интернет. Използват се разнообразни учебни материали, включително демонстрационни макети и модели, схеми, диаграми, слайдове, видеофилми, образци на медицинска документация, като

амбулаторен лист, дневник за стерилизация, формуляри за направления и други документи, използвани в денталната практика. В допълнение, в учебната зала са изложени постери, табла и нормативни актове, свързани с денталната дейност, както и наръчници за здравословни и безопасни условия на труд. Теоретичното обучение включва и използване на програмни продукти и електронни ресурси, които подпомагат визуализирането и практическото разбиране на изучаваното съдържание.

5.2. Изисквания към учебната база за обучение по практика на професията - характеристики, обзавеждане, оборудване, софтуер

Практическата подготовка се провежда в учебно-тренировъчен дентален кабинет и в реална клинична среда, като всяка от тях осигурява възможност за изпълнение на професионални дейности, съответстващи на утвърдените медицински стандарти за дентално-медицинска помощ.. Учебно-тренировъчният кабинет включва: дентален юнит с лампа и протектор, работни маси и масички, пълен набор от дентален инструментариум, аксесоари и консумативи, дезинфекционни средства, препарати, лични предпазни средства и работно облекло. Там се провежда обучение по работа "на четири ръце", асистирание в различни области, като консервативна дентална медицина, хирургична дентална дейност и протетика, както и подготовка за стерилизация с използване на дестилатор, автоклав, ултразвукови уреди, опаковъчна машина и инструменти за обработка. Осигурено е оборудване и материали за обучение по превантивна дентална медицина, включително средства за орална хигиена, постери и обучителни листовки. Практиката се осъществява и в лечебни заведения за денталномедицинска помощ - медико-дентални центрове, индивидуални или групови практики, където обучаемите използват денталномедицински юнити, инструментални масички, фотополимерни лампи, скалери, електрокаутери, амалгамобъркачки и пълен набор от хирургичен, терапевтичен и протетичен инструментариум. Осигурени са средства за дезинфекция, стерилизация, предпазни средства и документални формуляри, необходими за осъществяване на денталната помощ според нормативните изисквания на Министерство на здравеопазването и Националната здравноосигурителна каса.

6. Изисквания към обучаващите

Право да преподават по теория и практика на професията имат лица с висше образование и образователно-квалификационна степен "магистър" по специалности от професионално направление "Медицина" от областта на висше образование "Здравеопазване" и от професионално направление "Стоматология" от областта на висше образование "Здравеопазване" от Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, приет с Постановление № 125 от 2002 г. на Министерския съвет (ДВ, бр. 64 от 2002 г.), съответстващи на професията.

Учителска длъжност по учебен предмет или модул от професионалната подготовка може да се заема и от лица със завършено висше образование по съответната специалност и без професионална квалификация "учител".

По учебен предмет или модул от професионалната подготовка, за който няма съответно професионално направление в Класификатора на областите на висше образование и професионалните направления, могат да преподават лица без висше образование и без придобита професионална квалификация "учител", ако са придобили съответната професионална квалификация при условията и по реда на Закона за професионалното образование и обучение.

Препоръчително е на всеки три години обучаващите да преминават курс за актуализиране на професионалните си знания, умения и компетентности.